

РОЗВИТОК КОРПОРАЦІЙ В УКРАЇНІ DEVELOPMENT CORPORATIONS IN UKRAINE

УДК 342.9(042.3)

Каламбет (Юдіна) С.В.д.е.н., професор,
завідувач кафедри «Фінанси та облік»
Дніпродзержинський державний
технічний університет**Ліпінко В.І.**студент
Дніпродзержинський державний
технічний університет

У статті наведена систематизація теоретичних підходів щодо сутності корпорацій, показано загальні закономірності, що дає змогу сформувати наукову базу для розробки нових підходів щодо управління українськими корпораціями як найперспективнішою формою підприємництва. Проаналізована діяльність акціонерних товариств в Україні. Показано основні тенденції та недоліки їх функціонування.

Ключові слова: корпорації, акціонерні товариства, суб'єкти господарювання, теоретичні погляди, корпоративні підприємства, монополії, конкуренція.

В статье приведена систематизация теоретических подходов к сущности корпораций, показаны общие закономерности, что позволяет сформировать научную базу для разработки новых подходов к управлению украинскими корпорациями как самой пер-

спективной формой предпринимательства. Проанализирована деятельность акционерных обществ в Украине. Показаны основные тенденции и недостатки их функционирования.

Ключевые слова: корпорации, акционерные общества, предприятия, теоретические взгляды, корпоративные предприятия, монополии, конкуренция.

The article shows the systematization of theoretical approaches to the nature of corporations that show general patterns, allowing SFOR wool-scientific basis for developing new approaches to the management of Ukrainian corporations as the most promising form of business. Analyzed joint stock companies in Ukraine. The basic tendencies and weaknesses of their operation.

Key words: corporation, joint-stock companies, entities, theoretical views, corporate enterprise, monopoly, competition.

Постановка проблеми. В умовах поглиблення процесів глобалізації особливої актуальності набуває проблема підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Щоб її розв'язати, необхідно активізувати інноваційно-інвестиційну діяльність суб'єктів господарювання та підвищити роль у цих процесах акціонерного сектора. Тому економічне зростання національної економіки безпосередньо залежить від стану акціонерного сектора загалом і функціонування його окремих компонентів, оскільки саме він здатний швидко концентрувати фінансові ресурси, що необхідні для удосконалення структури виробництва та підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості діяльності підприємств акціонерного сектора досліджували багато вітчизняних і зарубіжних учених. У ході еволюції економічної науки дослідники концентрували увагу на різних аспектах акціонерних відносин. Окремі теоретичні положення щодо проблем розвитку акціонерного сектора відображені у працях Дж. Гелбрейта, Р. Гільфердінга, Дж.М. Кейнса, Р. Коуза, К. Майерса, К. Маркса, А. Маршалла, Г. Мінза, Дж. Френкса, Й. Шумпетера, А. Шлейфера та інших дослідників.

Теоретичні основи та прикладні рекомендації щодо безпосереднього вивчення природи та специфіки функціонування акціонерного сектора національної економіки України, дослідження особливостей розвитку акціонерних товариств знайшли своє відображення у працях С. Богачова, В. Голікова, В. Корнєєва, Ю. Лупенка, Л. Мамичевої, Ю. Петруні, М. Радєвої, С. Румянцева, А. Сірка, Н. Супрун, К. Ткача, Н. Харченко, О. Шеремета, С. Шумської та інших вчених.

Однак, незважаючи на значну кількість теоретичних розробок і практичних рекомендацій щодо

підвищення ефективності функціонування акціонерного сектора, проблеми його подальшого розвитку залишаються недостатньо розв'язаними. Механічне перенесення форм і методів функціонування акціонерного сектора розвинених країн без урахування специфіки національних умов не дає позитивних результатів. Тому існує посилений інтерес спеціалістів до теоретичних і практичних аспектів проблеми функціонування корпорацій в Україні.

Постановка завдання. Отже, метою статті є дослідження процесу створення та розвитку корпоративних підприємств та визначення напрямів розвитку корпоративного сектора в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незважаючи на певні позитивні зміни, підприємства акціонерного сектора України переважно перебувають у критичному стані: низький рівень конкурентоспроможності продукції більшості акціонерних товариств, спрацьованість і технічна застарілість основного капіталу, значна кількість збиткових підприємств. Наявне макросередовище та нормативно-правова база, недовіра внутрішніх інструментів корпоративного управління, нерозвиненість фондового ринку недостатньо сприяють нагромадженню акціонерного капіталу та не створюють умов для ефективного господарювання більшості товариств.

Труднощі трансформаційних процесів в Україні стимулюють розробку більш ефективних інструментів економічного реформування, одним з яких є розвиток корпорацій. Майже двадцять років минуло з часу прийняття основних нормативних актів про корпоратизацію, проте зазначений напрям не здобув логічного завершення. Нині існує необхідність теоретичного переосмислення і практичних дій щодо подальшого розвитку корпо-

ративного сектора, підґрунтям якого є національні інститути і світовий досвід розвитку корпорацій.

Систематизація теоретичних підходів щодо сутності корпорацій, виявлення загальних закономірностей їх розвитку дають змогу сформувати наукову базу для розробки методології управління українськими корпораціями як найперспективнішою формою підприємництва.

Корпоративні підприємства можуть забезпечити зростання української економіки, результатом розвитку якої будуть конкурентоспроможна країна, високі соціальні стандарти життя, міцний середній клас.

На основі аналізу наукової літератури з питань корпоративного управління можна виділити концепції, які, діалектично доповнюючи одна одну, формують методологічну базу розвитку корпорації як форми господарювання.

Динаміку корпорації на національному й глобальному рівнях аналізували представники класичної, неокласичної, еволюційної, інституціональної, історичної шкіл, які розробили основні принципи функціонування корпорацій.

На певному етапі розвитку концентрації і централізації виробництва з'являється таке явище, як корпорація. Різні наукові школи намагалися з'ясувати її роль і перспективи для розвитку економіки.

Класична політекономія розвиток корпоративного виробництва аргументувала технологічними перетвореннями, формальною безліччю виробничих можливостей і виробничих рішень, вибір яких зумовлений економічною раціональністю, тобто максимізацією прибутку або поточної вартості.

Подальший розвиток класичних традицій знайшов відображення в неокласичній теорії, яка процесу формування корпоративних структур надавала лише одну функцію – виявлення найефективніших способів примноження суспільного багатства. Неокласична теорія, основана на моделі загальної рівноваги, вважала зняття штучних перешкод, що стримують економічну свободу, достатнім рушієм процесів корпоративного розвитку.

В умовах монопольних (олігопольних) ринків, утворених кількома великими корпораціями зі значними обсягами виробництва і суттєвим впливом на економіку, виявилася обмеженість неокласичного підходу. Принцип методологічного індивідуалізму виявився недостатнім для розуміння природи корпоративної форми власності та пояснення особливостей діяльності корпорації, що одночасно відіграла подвійну роль: як сукупність власників і як інститут із власним інтересом. Змінам у розумінні принципів розвитку корпорації сприяло кейнсіанство, яке обґрунтувало активне втручання держави в економіку [1].

Представники австрійської школи неолібералізму (Л. Мізес, М. Фрідман, Ф. Хайек) вважали, що найкращим засобом управління діяльністю індиві-

дів є ефективна конкуренція, а корпоративну, або синдикалістську, форму організації економіки вважали ще більш неприйнятною, ніж централізоване планування [2].

Незважаючи на різку критику корпорацій, саме неоліберальна доктрина стала підґрунтям неоліберальної революції, що, відкривши кордони національних держав і знявши всі обмеження на вільне переміщення капіталу, забезпечила глобалізацію світової економіки в інтересах корпорацій.

Виявлення чинників, що впливають на ефективне функціонування корпоративних промислових структур і взаємодію процесів монополізації і конкуренції, здійснювали Г. Беккер, Ф. Найт, Дж. Стіглер, Дж. Фрідмен, Й. Шумпетер [3; 4; 5; 6].

Післявоєнні інституціональні концепції середини минулого сторіччя визнали корпорацію основною рушійною силою економічного прогресу.

Українські та російські дослідники, оцінюючи проблеми та перспективи розвитку корпорації, вказують на суперечність і неоднозначність процесів корпоратизації. Традиційно негативна оцінка ролі корпорацій поступово трансформується у сприйняття корпорації, створеної через роздержавлення та приватизацію, як важливого інструмента й основи соціально-економічного розвитку економіки.

Більшість учених традиційно визнає корпорацію найефективнішою формою організації великого підприємства, пов'язаною з акціонерним співзасновництвом багатьох осіб, що створює максимально сприятливі умови для:

- залучення інвестицій і акумулювання надходжень із різних джерел;
- сприяння зниженню вартості продукції за рахунок масштабності;
- забезпечення стратегічних проривів в науково-технічному прогресі;
- можливості брати участь у різних сферах діяльності й управлінні суспільством [1].

Водночас вказують на недоліки корпоративного підприємництва, такі як:

- надмірна концентрація й централізація капіталу, що здатна призвести до монополізації економіки;
- неможливість швидкого впровадження у виробництво новітніх досягнень науки й оперативної перебудови свого виробництва під впливом науково-технічного прогресу [1].

Позиції зарубіжних вчених, зокрема К. Макконелла і С. Брю, в останньому десятиріччі відображають зворотний зв'язок між рівнем конкуренції та темпом науково-технічного прогресу, оскільки досконала конкуренція не дає змогу розгорнути масштабне виробництво й скористатися ефектом масштабу; не створює стимулів для вкладання значних коштів у розробку технологічних удосконалень, тому що на ринку без вхідних бар'єрів ця

перевага буде короткостроковою; стандартизує продукцію, не сприяє розробці нових продуктів, не забезпечує діапазон споживчого вибору [10, с. 21].

Ці висновки використовують для підтримки процесів промислової концентрації виробництва. Українські вчені, як і їхні зарубіжні колеги, заперечують неминучість занепаду корпоративної форми бізнесу й обґрунтовують перевагу прогресивної динаміки монопольного виробництва [11, с. 21].

Економічна наука теоретичне обґрунтування розвитку корпорації як форми організації економічних відносин пов'язує з дослідженням взаємозв'язків між інформаційно-технологічними змінами й організаційним розвитком.

Ідеї Й. Шумпетера сприяли розробці інституціоналістами так званої теорії великої корпорації як основного ринкового агента (інституту), що формує власну економічну політику й здійснює довгострокову стратегію розвитку.

Сучасна теорія корпоративної економіки Дж. Гелбрейта основана на принципі обмеженості інформації як економічного ресурсу та частковості знань кожної людини. Корпорації згуртовують відповідних фахівців (технократію) в техноструктуру, до якої від окремих особистостей переходить влада у великій і високоорганізованій корпорації.

Концепція розпорошених знань Ф. Хайєка обґрунтовує роль особистості – носія специфічних знань, загальна маса яких розосереджена в суспільстві з розвинутих поділом праці.

Принципи розподілу власності й управління, використання найманих керівників, функціонування корпорації як юридичної особи, незалежної від власників, стають основними характеристиками цієї організаційної форми господарювання.

О. Поважний визначає корпорацію як соціально-економічне об'єднання, яке створене шляхом концентрації «імунітетів» частин суспільства з метою виживання та розвитку і поєднує три блоки: економічний – учасник економічного процесу, правовий – суб'єкт правових відносин і соціальний – елемент економічних інтересів суспільства [12, с. 10–12].

В. Євтушевський, К. Ковальська, Н. Бутенко [13] напрями розвитку корпоративного сектора в Україні пов'язують з особливостями накопичення первісного капіталу в країні й формування корпорацій шляхом реформування державного сектора економіки. Учені вказали на ряд особливостей розвитку вітчизняного корпоративного сектора.

По-перше, метою корпоративного управління є збереження механізмів, що забезпечать продовження процесу перерозподілу власності, а не узгодження інтересів зацікавлених груп. По-друге, власники-інсайдери мотивовані на контроль над грошовими потоками і виведення активів, а не на збільшення вартості підприємства. По-третє, неконтрольованість дій керівників корпорацій унаслідок нерозвинутості традиційних механізмів корпоративного контролю, таких як фондовий ринок, ліквідність акцій і банкрутство, призводить до ігнорування менеджментом прав дрібних власників, які також не розуміються на корпоративному управлінні. Наслідком процесу корпоратизації економіки стає інформаційна закритість і непрозорість внутрішніх відносин [12, с. 278–279].

Незалежність корпорації як юридичної особи від кожного окремого власника дає змогу використовувати принцип акумулювання капіталів і залучення інвестицій. Д. Львов, В. Гребенніков, Б. Єрзнкян, аналізуючи чинники розвитку корпорації, спростовують думку щодо підвищення ефективності цієї організаційної форми. Розвиток корпорацій учені пов'язують із потребою залучення додаткового капіталу за допомогою специфічного фінансового інструмента – акції [9, с. 6].

На основі статистичних матеріалів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку можна зазначити, що в Україні на початок 2013 р. кількість суб'єктів господарювання складала 1 346 186. За організаційно-правовими формами господарювання найбільша кількість суб'єктів (494 692 тис.) мала форму товариства з обмеженою відповідальністю, 279 827 тис. становили приватні підприємства, а 114 306 тис. суб'єктів мали форму організацій або установ.

На кінець 2014 р. в Україні налічувалося 22 852 акціонерних товариств, зареєстрованих як юридичні особи, з яких 2 917 становили відкриті акціонерні товариства, 3 501 – публічні акціонерні товариства, 12 225 – закриті акціонерні товариства, 4 209 – приватні акціонерні товариства.

На кінець 2013 р. їх кількість становила 24 493, тобто за рік кількість акціонерних товариств зменшилась на 1 641 або на 7%.

Динаміку кількості акціонерних товариств в Україні наведено у таблиці 1.

Протягом останніх років спостерігається тенденція до поступового зниження загальної кількості

Таблиця 1

Кількість акціонерних товариств у 2010–2014 рр.

Період	ВАТ	ЗАТ	ПАТ	ПрАТ	Усього
Станом на 31 грудня 2010 р.	8 611	18 725	564	718	28 618
Станом на 31 грудня 2011 р.	5 761	15 798	2 161	2 911	26 631
Станом на 31 грудня 2012 р.	3 949	13 714	3 314	4 294	25 271
Станом на 31 грудня 2013 р.	3 367	13 067	3 576	4 483	24 493
Станом на 31 грудня 2014 р.	2 917	12 225	3 501	4 209	22 852

кості акціонерних товариств. Такий тренд пояснюється поступовою реорганізацією акціонерних товариств в інші організаційно-правові форми, переважно в товариства з обмеженою відповідальністю, та неможливістю з боку підприємств, створених в процесі приватизації та корпоратизації, підтримувати цю найскладнішу форму організації бізнесу.

Згідно з результатами аналізу звітності акціонерних товариств (без урахування банків) за 2014 р. чистий прибуток таких товариств становив 70,66 млрд. грн., при цьому чистий збиток – 60,03 млрд. грн. Загалом позитивне сальдо дорівнювало 10,63 млрд. грн.

У 2013 р. чистий прибуток акціонерних товариств (без урахування банків та суб'єктів малого підприємництва) становив 69,22 млрд. грн., чистий збиток – 58,35 млрд. грн. (позитивне сальдо – 10,87 млрд. грн.). Порівняно з 2012 р. чистий прибуток підприємств зменшився на 775,69 млн. грн. Для порівняння, чистий прибуток суб'єктів малого підприємництва у 2012 р. становив 1,44 млрд. грн., при цьому такі суб'єкти отримали чисті збитки в розмірі 1,68 млрд. грн. У 2013 р. суб'єкти малого підприємництва одержали чистого прибутку на 899,99 млн. грн. більше, ніж у 2012 р., обсяг їх чистого збитку зменшився на 247,09 млн. грн.

Варто зауважити, що активи акціонерних товариств (крім банків) за 2013 р. збільшились на 64,46 млрд. грн., а на кінець 2012 р. становили 1 927,86 млрд. грн. Власний капітал акціонерних товариств зріс на 20,51 млрд. грн. та на кінець 2012 року становив 861,59 млрд. грн. (у тому числі суб'єктів малого підприємства – 12,64 млрд. грн.).

Що ж стосується дивідендної політики вітчизняних акціонерних товариств, тобто розподілу прибутку компаніями між власниками їх акцій, то у зв'язку з досить складним фінансовим становищем вітчизняних підприємств та компаній більшість з них останніми роками дотримувались консервативної дивідендної політики, реінвестуючи майже весь прибуток у розвиток бізнесу чи не розподіляючи прибуток. Але все ж таки в 2012 р. ситуація дещо змінилася, і сума нарахованих акціонерними товариствами дивідендів, за даними фінансової звітності, в 2013 р. становила 16,29 млрд. грн. Водночас за підсумками 2013 р. акціонерні товариства сплатили дивідендів на загальну суму 123,42 млн. грн., що порівняно з 2012 р. значно більше, а саме на 5,39 млн. грн.

Успішний розвиток корпоративного сектору в Україні обумовлений розвитком цивілізованого корпоративного управління, а вдосконалення останнього забезпечує вітчизняному та іноземному інвестору надійний захист прав власності, виробництву – ресурси для подальшого розвитку, державі – ефективне управління процесами на ринку цінних паперів. Як уже зазначалося, в Укра-

їні досить велика частина підприємств обрала саме акціонерну організаційно-правову форму, тому позитивним є факт зростання інтересу акціонерних товариств до вдосконалення корпоративних прав, корпоративних відносин і корпоративного управління.

Висновки з проведеного дослідження.

Подальша розбудова корпоративного управління в Україні забезпечена впровадженням Закону України «Про акціонерні товариства», що увібрав у себе світову практику корпоративних відносин, ключовим моментом у впровадженні новацій корпоративного управління є приведення внутрішніх документів акціонерного товариства у відповідність до норм чинного законодавства. У зв'язку з цим є нагальною потреба напрацювання типових статутів публічних та приватних акціонерних товариств, положення про корпоративного секретаря, положення про інформаційну політику акціонерного товариства тощо.

Водночас сучасні проблеми української економіки вимагають подальшого розвитку теоретичних моделей трансформації корпоративних відносин та пошуку ефективних форм господарювання. Досвід функціонування підприємств заперечує можливість механічного перенесення інституціонального устрою інших країн на українські реалії.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Радева М. Еволюція теорії корпорації: історичний досвід та напрями подальшого розвитку / М. Радева // Економіка та держава. – 2008. – № 3(63). – С. 22–25.
2. Капелюшников Р. «Дорога к рабству» или дорога к свободе / Р. Капелюшников // Хайек Ф.А. Дорога к рабству : пер. с англ. / Ф.А. Хайек. – М. : Новое издательство, 2005. – 264 с.
3. Беккер Г. Считаю, хорошая идея – заниматься экономической социологией / Г. Беккер // Экономическая социология. – 2010. – Т. 11. – № 3. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.hse.ru/data/2010/05/30/1219913353/Becker-RUS-EcSoc.pdf>.
4. Найт Ф. Прибыль / Ф. Найт // Вехи экономической мысли. Теория факторов производства / под ред. В. Гальперина. – СПб. : Экономическая школа, 1999. – Т. 3. – С. 434–448.
5. Стиглиц Дж. Экономика государственного сектора / Дж. Стиглиц. – М., 1997. – 718 с.
6. Шумпетер Й. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия / Й. Шумпетер. – М. : ЭКСМО, 2007. – 864 с.
7. Гелбррейт Дж. Новое индустриальное общество / Дж. Гелбррейт. – М. : АСТ, 2001. – 602 с.
8. Самуэльсон П. Экономика : пер. с англ. / П. Самуэльсон, В. Нордхаус. – М. : Вильямс, 2006. – 1360 с.
9. Институциональный анализ корпоративной формы предприятия / [Д. Львов, В. Гребенников, Б. Ерзнкян] // Экономическая наука современной России. – 2000. – № 3–4. – С. 2–21.

10. Макконелл К.Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика : [учебник] / К.Р. Макконелл, С.Л. Брю. – М. : ИНФРА-М, 2003. – 983 с.

11. Кіндзерський Ю. Проблеми національної конкурентоспроможності та пріоритети конкурентної політики в Україні / Ю. Кіндзерський, Г. Паламарчук // Економіка України. – 2006. – № 8 (537). – С. 19–29.

12. Поважний А.С. Проблемы управления и организации деятельности акционерных обществ в Украине / А.С. Поважний. – 2-е изд. – Донецк : Ин-т экономики промышленности, 2002. – 300 с.

13. Стратегія корпоративного управління / [В. Євтушевський, К. Ковальська, Н. Бутенко]. – К. : Знання. 2007. – 287 с.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ ЗАЛУЧЕННЯ КРЕДИТНИХ РЕСУРСІВ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

FORMING OF THE FINANCIAL SECURITY OF UKRAINE UNDER THE INFLUENCE OF THE ATTRACTING OF CREDIT RESOURCES OF THE INTERNATIONAL FINANCIAL INSTITUTIONS

УДК 339.727.2:351.863

Койло В.В.

аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Навчально-науковий інститут
бізнес-технологій
Української академії банківської справи
Національного банку України
Сумського державного університету

У статті розглянуто основні проблеми забезпечення національних інтересів держави, досліджено питання формування фінансової безпеки країни в умовах залучення позикових коштів міжнародних фінансових організацій. Здійснено аналіз співпраці основних міжнародних установ з Україною.
Ключові слова: фінансова безпека, кредитні ресурси, міжнародні фінансові організації (МФО), індикатори фінансової безпеки, конкурентоспроможність країни.

В статье рассмотрены основные проблемы обеспечения национальных интересов государства, исследованы вопросы формирования финансовой безопасности страны в условиях привлечения заемных средств международных финансовых орга-

низаций. Осуществлен анализ сотрудничества основных международных организаций с Украиной.

Ключевые слова: финансовая безопасность, кредитные ресурсы, международные финансовые организации (МФО), индикаторы финансовой безопасности, конкурентоспособность страны.

The article considers the basic problems of the national interests of the state, investigates the formation of financial security in terms of borrowing from the international financial institutions. It analysis the cooperation of the main international institutions with Ukraine.

Key words: financial security, credit resources, international financial institutions (IFIs), indicators of financial security, competitiveness.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку країни досить гостро постає питання забезпечення національних інтересів та фінансової безпеки держави в умовах постійного залучення кредитних ресурсів міжнародних фінансових організацій (далі – МФО).

Трансформаційні процеси в Україні в останні роки супроводжуються постійними економічними загрозами, з чим пов'язано питання ресурсного забезпечення економічного розвитку. Крім того, залучення кредитних ресурсів від МФО відображає прагнення України швидше інтегруватися до світового ринку та пов'язано з прагненням отримати фінансову та консультативну допомоги для подолання низки сучасних проблем країни.

У таких умовах існує реальна загроза фінансовій безпеці країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичне обґрунтування сутності фінансової безпеки знаходимо у працях багатьох вітчизняних науковців, таких як О. Барановський [1], О. Василік [2], О. Власюк [3], В. Геєць [4], Б. Кишакевич [5], Н. Кравчук [6], А. Сухоруков [18], В. Шлемко [20].

Проте важливо зазначити, що, незважаючи на значний обсяг накопичених у цій сфері знань, деякі питання щодо дослідження сутності природи та складових фінансової безпеки, її показників, що характеризують рівень співробітництва з МФО, мають суперечливий і дискусійний характер, оскільки одні науковці висловлюють думки про те, що країна неповністю використовує можливості, які відкриває членство в тих чи інших організаціях, а інші вважають, що така співпраця несе в собі загрозовий характер і потребує детального аналізу з точки зору ефективності та результативності.

Постановка завдання. Метою статті є оцінка формування фінансової безпеки України під впливом залучення кредитних ресурсів МФО.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах забезпечення фінансової безпеки України важко переоцінити, адже така безпека є головною умовою стабільного розвитку держави і суспільства, крім того, це поняття є складовою категорії «економічна безпека», яка є основним базисом національної безпеки держави. Поняття фінансової безпеки таке ж широке,